

Innst. O. nr. 25

(2006-2007)

Innstilling til Odelstinget fra næringskomiteen

Ot.prp. nr. 99 (2005-2006)

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endring i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Fiskeri- og kystdepartementet legger her fram forslag om endring i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann (fiskeriforbudsloven). Forslaget bidrar til å fjerne usikkerheten i forhold til om Norge oppfyller sine forpliktelser som følger av EØS-avtalen i forhold til regelverket om fri bevegelighet for arbeidstakere og tjenester.

Etter fiskeriforbudsloven stilles det krav om at minst halvparten av mannskapet eller lottfiskerne og føreren eller hovedsmannen på norske fiskebåter enten skal være norske statsborgere eller være bosatt i Norge.

Lovendringsforslaget går ut på at kravet til bosted i riket blir opprettholdt og presisert til et kvalifisert bostedskrav i form av krav om bosted i kystkommune eller nabokommune til kystkommune for fartøysfører og minst halvparten av mannskapet. Det gis dispensasjonsadgang for fartøysfører. Samtidig foreslås det at det alternative kravet om norsk statsborgerskap ikke opprettholdes. Det foreslås videre en språklig klargjøring i loven. Departementet foreslår at endringen i fiskeriforbudsloven skal gjelde fra 1. januar 2007.

1.2 Bakgrunn

I 2000 fisket den norskregistrerte bomtråleren "Kvitsjøen" utenfor territorialfarvannet, med nederlandsk kaptein og mannskap som ikke oppfylte bostedskravet. På dette grunnlag ble det norske rederiet bøtelagt, men gikk til sak for norske domstoler med påstand om at fiskeriforbudsloven strider mot EØS-avtalens regler om fri bevegelighet for arbeidstakere. Saksøker fikk medhold i byretten, men staten anket og Agder Lagmannsrett satte byrettens dom til side. Begrunnelsen var at EØS-avtalens artikkel 126 begrenser det geografiske virkeområdet til territoriet, som inkluderer landterritoriet og territorialfarvannet.

Rederen anket ikke lagmannsrettens dom, men klaget saken inn for EFTAs overvåkningsorgan (ESA). ESA har i en grunnlagt uttalelse av 2. april 2004 konkludert med at det norske nasjonalitets- og bostedskravet strider mot EØS-avtalens artikkel 28 om fri bevegelighet for arbeidstakere, og artiklene 1 og 4 i rådskonklusjon EØF/1612/68. ESA ba norske myndigheter innrette seg etter uttalelsen innen en fastsatt frist.

ESA har vist til at fri bevegelighet for arbeidstakere er en av de grunnleggende friheter som EØS-avtalen bygger på, og at nasjonalitetskrav er direkte diskriminering i strid med denne friheten. Videre mener ESA at EØS-avtalen også er til hinder for å stille bostedskrav fordi dette er indirekte diskriminering som ikke er rettfærdiggjort.

Når det gjelder EØS-avtalens geografiske virkeområde ga ESA uttrykk for at man ikke var enig i den tolkning norske myndigheter legger til grunn. Nasjonalitetskravet er etter ESAs syn i alle tilfelle ulovlig, da det også gjelder fiske i norsk territorialfarvann.

1.3 EØS-retten

Det er godkjent i EU at en medlemsstat kan sette som betingelse for at et fartøy kan fiske på denne statens kvote, at fartøyet har en reell økonomisk tilknytning til staten. Norske myndigheter har hevdet at EØS-avtalen ikke på prinsipielt grunnlag kan utelukke at EFTA-landene anvender bostedskrav som ledd i sin fiskeripolitikk. ESA har avvist denne argumentasjonen og hevdet at artikkel 28 også er til hinder for å stille bostedskrav.

I brev til ESA av 15. februar 2006, viser Norge at et bostedskrav knyttet til kyststrøk for 50 pst. av mannskapet reelt sett samsvarer med de krav som man i EU tillater at medlemslandene anvender innenfor den felles fiskeripolitikken. Utgangspunktet er den britiske ordningen, som er uttrykkelig godkjent av Kommisjonen, der Storbritannia riktignok gir eierne av fiskebåter adgang til å velge mellom flere kriterier for å dokumentere økonomisk tilhørighet mellom britiske kvoter og britiske kyststrøk.

Fiskeriene er ikke en del av EØS-avtalen. Når det gjelder spørsmålet om bostedskravet er berettiget, må det spesielt vises til at unntaket i EØS-avtalen for eierskap i fiskeflåten i seg selv ikke ivaretar hensynet til økonomisk tilknytning, og at Norge har samme behov som Storbritannia for å stille krav som sikrer dette. Dersom man skulle kopiere det britiske systemet, og innføre ytterligere restriksjoner for å gi valgmuligheter i forhold til landingssted, forsyninger e.l., ville dette tilsi betydelige endringer av dagens fiskeripolitikk, uten at slike restriksjoner kunne begrunnes i hensynet til EØS-avtalen.

1.4 Nærmere om forslaget i høringsnotatet

I lys av ESAs grunngitte uttalelse av 2. april 2004 har Fiskeri- og kystdepartementet foretatt en konkret vurdering av hvorvidt dagens norske lovgivning er i samsvar med dagens fiskeripolitiske målsettinger. Sentralt i denne gjennomgangen har vært vurderingen av om det fremdeles er noen grunn til å særbehandle nordmenn som er bosatt i utlandet, jf. at nasjonalitetskrav prinsipielt anses som en direkte diskriminering. I tillegg har man også sett på om en fiskeripolitisk målsetting som går ut på at de norske fiskeressursene først og fremst skal komme kystbefolkningen til gode, samsvarer med et landsdekkende bostedskrav i Norge.

Fiskeripolitisk er det liten grunn til å favorisere utenlandsboende nordmenn. Tvert imot harmonerer dagens lovgivning på dette punkt dårlig i forhold til det fiskeripolitiske mål å sikre tilhørighet mellom norske fiskeressurser og kystbefolkningen, som ivaretas av bostedskravet. Bostedskravet derimot, er et fiskeripolitisk virkemiddel som er nødvendig for å sikre at de nasjonale marine ressurser skal komme kystbefolkningen til gode.

Fiskeri- og kystdepartementet sendte brev til ESA, datert 20. desember 2005. Her ble det orientert om at Regjeringen vil fremme et forslag for Stortinget hvor kravet til norsk statsborgerskap oppheves, og bostedskravet blir modifisert til et krav om bosted i kystkommune eller nabokommune til kystkommune for minst halvparten av mannskapet. Det har vært kontakt mellom Norge og ESA i ettertid, og ESA har fått skriftlig den rettslige og faktiske argumentasjonen som etter norsk syn gjør at forslaget som ble fremmet i brevet av 20. desember 2005 også burde være tilfredsstillende ut fra ESAs prinsipielle syn.

1.5 Høringen og departementets merknader

Forslaget om endring av fiskeriforbudsloven ble sendt på høring 28. april 2006.

Følgende instanser har avgitt realitetsuttalelse innen fristen som var satt til 26. mai 2006:

Fiskeri- og havbruksnærings Landsforening
Forsvarsdepartementet
Fiskebåtredernes Forbund
Nærings- og handelsdepartementet
Norges Kystfiskarlag.

Norges Kystfiskarlag og Fiskebåtredernes Forbund hadde innvendinger mot departementets forslag.

Norges Kystfiskarlag påpeker at det ikke bør rokkes ved prinsippet om at det som hovedregel skal være norsk mannskap om bord i de norske fiskefartøyene, og viser videre til at det er viktig å håndheve et bostedskrav strengt. Departementet viser til at kravet om at minst halvparten av mannskapet skal være folkeregistrert i kystkommune eller tilgrensende kommune ivaretar hensynet til at kystkommunenes tilknytning til ressursene i havet avspeiles gjennom tilsetting av kommunenes befolkning som mannskap på fiskefartøyer.

Et bostedskrav i kystkommuner eller nabokommuner til kystkommuner som skal gjelde for "minst halvparten av mannskapet og lottfiskerne samt fartøyføreren", vil i praksis innebære et yrkesforbud for fartøyførere som er bosatt i innlandskommunene som ikke inkluderes av bostedskravet. Fartøyførers situasjon må derfor vurderes særlig, herunder hvorvidt det skal etableres dispensasjonsadgang for et kvalifisert bostedskrav for fartøyførere.

Dersom fartøyfører sammenfaller med eier, er bostedskravet ikke relevant, idet kravet til statsborgerskap for eier gjør seg gjeldende.

Tilfeller der fartøyfører ikke sammenfaller med eier krever egen vurdering. Departementet mener her det fremdeles bør være krav om at fartøyfører skal være bosatt i Norge. Dette først og fremst for å ivareta tilknytningen mellom ressursene og den norske be-

folkning, men også tatt i betraktning hensynet til utdanningsnivå og -krav, og myndighetsutøvelse om bord som høyeste ansvarlig i henhold til norsk lovgivning, herunder ansvar og strafferettslig ansvar. Det samme gjelder den nære sammenhengen det er mellom fartøyførers rettslige og sedvanemessige stilling som ansvarlig for den direkte driften av fiskefartøyer på vegne av eieren.

En eventuell opphevelse av bostedskravet i fiskeforbudsloven kombinert med bortfall av statsborgerskapskravet, vil dessuten kunne medføre noen utfordringer i relasjon til sjømilitære myndigheters kontroll med fremmed ferdsel i norske farvann. Forholdet til rikets sikkerhet tilsier derfor at det fremdeles bør være krav om at fartøyfører skal være bosatt i Norge.

Gitt ansvaret det innebærer å føre fartøyet i ofte vanskelige farvann og under vanskelige værforhold, taler også dette for krav til førere av norske fiskefartøyer som sikrer at disse har førstehåndskjennskap til norske forhold.

Fiskebåtrederne Forbund er ikke enig med departementet i at det fremdeles bør være krav til at fartøyfører skal være bosatt i Norge. Fiskebåtrederne Forbund kan ikke se at det er en trussel mot den ønskede tilknytning mellom ressurser og kystbefolkning at skipper kan bo i EØS-land. Videre vises det til at tilknytningen ivaretas gjennom bostedskravet for mannskapet, og til kravene i deltakerloven om at norske fiskefartøyer må være eid av personer bosatt i Norge. Departementet viser til begrunnelsen over, og opprettholder forslaget om krav om bosted i Norge også for fartøyfører. Man vil videre kunne ivareta hensynet til fartøyførere fra andre kommuner i Norge ved en dispensasjonsordning.

1.6 Konsekvenser av lovforslaget

Lovendringen vil ikke ha store økonomiske og administrative konsekvenser i forhold til dagens ordning, bortsett fra at stikkontroll av bosted vil måtte innebære spesifisering av bostedskommune.

I den grad forslaget vil gi distriktmessige konsekvenser vil det være en styrking av tilknytningen mellom nasjonale marine ressurser og kystbefolkningen, som følge av at halvparten av mannskapet må være bosatt i kystkommune eller nabokommune til kystkommune. Samme forhold vil styrke tilknytning mellom ressursene og samisk befolkning langs kysten.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Arne L. Haugen og Lise Wiik, fra Fremskrittspartiet,

Hans Frode Kielland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Aud Herbjørg Kvalvik, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn, fra Senterpartiet, lederen Lars Peder Brekk, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til ESAs behandling av den såkalte "Kvitsjøen"-saken som er den direkte foranledningen til Regjeringens forslag til endringer i lov av 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann. ESA mener at nasjonalitetskravet virker diskriminerende og dermed i strid med EØS-avtalen.

Komiteen viser også til brev fra Fiskeri- og kystdepartementet av 25. oktober, 7. november og 28. november 2006 (vedlagt).

Komiteen er tilfreds med at Regjeringen oppdaterer gjeldende lovverk i forhold til EØS-avtalen. Endringsforslaget innebærer at det ikke lenger stilles nasjonalitetskrav til de som skal være mannskap på norske fiskefartøy. Derimot opprettholdes krav om bosted i Norge. Minst halvparten av mannskapet skal ha bosted i en norsk kystkommune eller nabokommune til en kystkommune. Det gis adgang til å dispensere fra bostedskravet i særlige tilfeller.

Det er bred enighet om at fiskeressursene først og fremst skal komme kystbefolkningen til gode. Komiteen mener kravet om bosted, slik Regjeringen foreslår, ivaretar våre fiskeripolitiske målsettinger. Bostedskravet bidrar også til å sikre norske mannska- pers rettigheter i fisket. Det bidrar også til å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår for mannskap og fiskere.

Kravet om bosted i en kystkommune eller nabokommune til kystkommune, kan i praksis føre til et yrkesforbud for førere av fartøy som er bosatt i en kommune som ligger utenfor bostedskravet. Dette gjelder ikke for mannskap som omfattes av 50-prosentregelen. Komiteen er derfor enig i at det gis en dispensasjonsadgang som kan fange opp uheldige utslag av bostedskravet.

Komiteen mener at det kan få uheldige og urimelige utslag at dispensasjonsadgangen fra bostedskravet kun omfatter de 40 kommunene som ikke omfattes av bostedskravet. Lovendringen innebærer at nordmenn bosatt i utlandet ikke kan være fartøyførere, det kan heller ikke søkes dispensasjon om det. Bakgrunnen for å utvide dispensasjonsadgangen er at noen få norske fartøyførere er fast bosatt utenfor Norge, og at det i visse tilfeller har vist seg vanskelig å rekruttere kvalifiserte fartøyførere i Norge, særlig for spesialisert fiske.

Komiteen vil utvide dispensasjonsadgangen til også å omfatte fartøyførere bosatt i EØS-området, og færøvværinger og grønlandere, i tilfeller der det er

vanskelig å rekruttere kvalifisert fartøyfører i Norge. På den bakgrunn fremmes følgende forslag:

"§ 3 andre ledd andre punktum skal lyde:

Det kan etter søknad gis dispensasjon fra bostedskravet i første punktum for fartøyførere med bosted annet sted i Norge, i øvrig EØS-område, eller i de deler av Norden som ikke er omfattet av EØS."

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endring i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann

I

I lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann skal § 3 første og andre ledd lyde:

Det er forbudt for den som ikke er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger (jf. § 2), å drive fiske eller fangst i territorialfarvannet. Til fiske eller fangst i territorialfarvannet er det forbudt å nytte fartøy eller redskap som ikke er *norsk* (jf. § 2).

Ved fiske og fangst i territorialfarvannet må minst halvparten av mannskapet og lottfiskerne samt fartøyføreren være bosatt i en kystkommune eller i en nabokommune til en kystkommune. Det kan etter søknad gis dispensasjon fra bostedskravet i første punktum for fartøyførere med bosted annet sted i Norge, i øvrig EØS-område, eller i de deler av Norden som ikke er omfattet av EØS.

II

Loven gjelder fra 1. januar 2007.

Oslo, i næringskomiteen, den 30. november 2006

Lars Peder Brekk

leder

Steinar Gullvåg

ordfører

Vedlegg 1

Brev fra Fiskeri- og kystdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 25. oktober 2006

Ot.prp. nr. 99 (2005-2006) Om lov om endring i lov 17061966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske mv i Norges territorialfarvann (endring av nasjonalitets- og bostedskrav)

Det vises til Næringskomiteens brev av 19. oktober d.å. med spørsmål om hvorvidt en dispensasjonsordning for norske fiskeskipper vil gjelde for skipper bosatt i utlandet, og en vurdering av rettsstillingen til fartøyførere som er bosatt i utlandet.

Fiskeri- og kystdepartementet har ved utarbeidelse av Ot.prp. nr. 99 (2005-2006) Om lov om endring i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann foretatt en vurdering av hvorvidt dagens norske lovgivning er i samsvar med dagens fiskeripolitiske målsettinger. Som et ledd i denne gjennomgangen har man sett på om det innenfor gjeldende fiskeripolitiske målsettinger er mulig å gjøre endringer som imøtekommer de krav som følger av EØS-avtalen. Sentralt i denne gjennomgangen har vært vurderingen av om nordmenn som er bosatt i utlandet kan særbehandles, jf. at nasjonalitetskrav prinsipielt anses som en direkte diskriminering. Det vises her til at ESA har pekt på at nordmenn iht. dagens lovgivning kan bo hvor som helst i verden, uten noe krav til geografisk tilhørighet, underforstått at formålet med norsk lovgivning kun skulle være å favorisere norske borgere.

Den norske fiskeripolitikken har som en av sine hovedmålsettinger å sikre at de nasjonale marine ressurser kommer kystbefolkningen i Norge til gode. Dette kommer også til uttrykk gjennom deltakerlovens formålsbestemmelse, jf. lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven), jf. § 1. Fiskeripolitisk er det derfor liten grunn til å favorisere utenlandsboende nordmenn. Tvert imot, harmonerer dagens lovgivning på dette punkt dårlig i forhold til det fiskeripolitiske mål å sikre tilhørighet mellom norske fiskeressurser og kystbefolk-

ningen. I Ot.prp. nr. 99 (2005-2006) foreslås det at nasjonalitetskravet skal erstattes av et krav om tilhørighet mellom kystdistrikt og arbeid i fiskerisektoren, konkretisert som et krav om bosted i kystkommune (bostedskrav). Et slikt kvalifisert bostedskrav er et fiskeripolitisk virkemiddel som vil kunne sikre at de nasjonale marine ressurser skal komme kystbefolkningen til gode.

Forslaget i Ot.prp. nr. 99 (2005-2006) om at fartøyførere på fiskefartøyer skal være bosatt i kystkommune eller nabokommune til kystkommune, får bare selvstendig betydning når fartøyfører ikke er eier av fiskefartøyet. For fartøyfører som også er fartøyeier, vil bostedskravet presumptivt være oppfylt gjennom kravene som stilles for tildeling av ervervstillatelse i lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 4 jf. § 6.

For fartøyfører som ikke eier fiskefartøyet, innebærer forslaget konkret at fartøyfører må være bosatt i kystkommune eller i nabokommunen til en kystkommune. Det oppstilles adgang til å gi dispensasjon for fartøyførere som er bosatt i innlandskommune, se forslaget til endring i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann § 3 andre ledd. Dispensasjonsadgangen vil ikke omfatte nordmenn som er bosatt i utlandet, slik ordlyden i forslaget er formulert.

Dersom bostedskravet for fartøyførere ikke opprettholdes, vil hovedregelen i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann § 3 første ledd gjelde for fartøyførere. Denne bestemmelsen oppstiller et nasjonalitetskrav som vilkår for å fiske i territorialfarvannet, og det er som nevnt dette nasjonalitetskravet som kan være i strid med EØS-avtalens regler om fri bevegelighet for arbeidstakere, som igjen er bakgrunnen for forslaget om å innføre et bostedskrav.

Vedlegg 2

Brev fra Fiskeri- og kystdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 7. november 2006

Ot.prp. nr. 99 (2005-2006) Om lov om endring i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske mv i Norges territorialfarvann (endring av nasjonalitets- og bostedskrav) - Spørsmål om å utvide dispensasjonsadgang

Det vises til brev av 3. november vedrørende ovennevnte, med spørsmål om muligheten for å utvide dispensasjonsadgangen. Fra ulike hold har det fremkommet ønske om dette. Begrunnelsen er dels at noen få norske fartøyførere er fast bosatt utenfor Norge, og dels at det i visse tilfeller har vist seg vanskelig å rekruttere kvalifiserte fartøyførere i Norge, særlig for spesialisert fiske.

Dispensasjonsadgangen kan enkelt utvides til også å omfatte EØS-området, ved at § 3, andre ledd, andre punktum endres til følgende:

"Det kan etter søknad gis dispensasjon fra bostedskravet i første punktum for fartøyførere med bosted annet sted i Norge eller i øvrig EØS-område."

Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på denne formuleringen ikke dekker de delene av Norden

som er utenfor EØS-området (Grønland og Færøyene). Færøyske skipper bosatt på Færøyene har ikke rettigheter etter EØS-reglene om fri bevegelighet for personer, til tross for dansk statsborgerskap. Dette skyldes at Færøyene er ikke en del av EU, og det er ikke inngått noen særlig avtale med EU i forhold til reglene om fri bevegelighet. Har den danske statsborger fra Færøyene (færøyværingen) derimot fast bopel i Danmark, er vedkommende omfattet av EU-reglene. For danske statsborgere fast bosatt på Grønland, stiller saken seg annerledes, idet det ikke gjelder noe tilsvarende krav om avtale med EU for at disse skal ha fri bevegelighet i EØS. Når det gjelder Svalbard, som er holdt utenfor EØS, vil personer bosatt der falle inn under "bosted i Norge".

Dersom man ønsker muligheten for å kunne dispensere også for færøyværing og grønlendinger, vil andre punktum kunne endres til følgende:

"Det kan etter søknad gis dispensasjon fra bostedskravet i første punktum for fartøyførere med bosted annet sted i Norge, i øvrig EØS-område, eller i de deler av Norden som ikke er omfattet av EØS."

Vedlegg 3

Brev fra Fiskeri- og kystdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 28. november 2006

Ot.prp. nr. 99 (2005-2006) Om lov om endring i lov 17061966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske mv. i Norges territorialfarvann (endring av nasjonalitets- og bostedskrav) - Tilleggs spørsmål vedr utvidelse av dispensasjonsadgang

Det vises til brev av 24. november d.å. vedrørende ovennevnte.

Brevet av 7. november er svar på Næringskomiteens brev av 3. november, med spørsmål om muligheten for å utvide dispensasjonsadgangen for fartøyfører. Det innebærer ikke forslag om endring i det opprinnelige forslag. Imidlertid inneholder det opprinnelige forslaget absolutte restriksjoner som rammer norske fartøyførere som av familiemessige eller andre grunner ønsker å bo i utlandet. Dette gjelder også når flyttingen er av kortere varighet. Forslaget er også til hinder for at man etter en konkret vurdering kan ansette utenlandsk fartøyfører der dette anses sterkt ønskelig og ubetenkelig, med mindre fører har bosted i Norge. Ved utarbeidelsen av forslag til ulike opsjoner la Fiskeri- og kystministeren til grunn at Komiteen ønsket å foreta en egen vurdering av disse restriksjonene.

Som det er redegjort for i Ot.prp. nr. 99 (2005-2006), har dagens norske nasjonalitets- og bostedskrav vært til vurdering i ESA. I en rådgivende uttalelse konkluderte ESA med at nasjonalitetskravet, som bare gir norske statsborgere bosatt i utlandet et fortrinn, var direkte diskriminerende og således i strid med EØS-avtalen. Bostedskravet, som er en alternativ måte å oppfylle lovens krav på, skiller ikke mellom norske og utenlandske statsborgere. Imidlertid mente ESA i den grunngitte uttalelse at bostedskravet var indirekte diskriminerende, fordi det var lettere for norske borgere å oppfylle det, enn for utlendinger. Etter en ny runde, har ESA underhånden akseptert et bostedskrav som går ut på at minst halvparten av

mannskapet må være bosatt i kystkommune eller nabokommune til kystkommune.

Et absolutt bostedskrav i Norge for fartøyfører reiser i utgangspunktet samme EØS-rettslige problemstillinger som et bostedskrav for mannskap. Bestemmelsen om fartøyfører har ikke vært tatt opp direkte med ESA, men fremgikk av den kopi av høringsbrev som ESA fikk oversendt under den alminnelig høringen. ESA har ikke kommet med bemerkninger til utkastet. Selv om dette ikke kan tas som noe formell bedømmelse av bostedskravet for fartøyførere, er det likevel grunn til å anta at ESA aksepterer at bestemmelsen er begrunnet i hensyn som er anerkjent under EØS-avtalen. Imidlertid har Frostating lagmannsrett i dom av 21. september d.å. kommet til at det foreliggende forslaget om bostedskrav for fartøyfører strider mot EØS-avtalen. Saken er nå anket til Høyesterett. Ankegrunnlaget går dels på de EØS-rettslige vurderinger som lagmannsretten har foretatt, men hovedgrunnlaget er at Frostating lagmannsrett feilaktig har gått ut fra at færøyværing er omfattet av EØS-avtalens bestemmelser om fri bevegelighet for arbeidstakere.

Regjeringen mener at forslaget i Ot.prp. nr. 99 (2005-2006) er i samsvar med EØS-avtalen. Likevel illustrerer dommen i Frostating lagmannsrett at dette standpunktet vil være omstridt, både rettslig og fiskeripolitisk. I denne forbindelse bør særlig nevnes at det for fartøyførere vil gjelde et absolutt bostedskrav, mens det for øvrig mannskap er mulig for inntil halvparten av mannskapet å bo utenfor Norge. En utvidet dispensasjonsadgang i forhold til det opprinnelige forslaget gir ikke rederiene noe krav på kunne ansette fartøyfører bosatt i utlandet, men mulighet for å søke dispensasjon. I denne situasjon gis norske myndigheter økt handlingsrom ved søknadsvurdering.

